

ЭРКИН АЪЗАМОВ

ОЛАМ ЯМ - ЯШИЛ

Ҳикоялар

Ташкент
Ғафур Ғулوم номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти
1984

Ўз2

А 94

Аъзамов, Эркин.

Олам ям-яшил Ҳикоялар.— Т.: Адабиёт ва санъат
нашриёти, 1984.— 160 б.

Одамзоднинг ҳаёти эзгулик нурисиз кашшоқ, гариб. Лекин, бошига иш тушган биродарига бунч юзасиданигина аяқдош бўлмак бля бировга аянбайи мурувват кўрсатмоқнинг ўзи хаби эзгулик эмас. Чигал ҳаёт долгаларига ҳамоҳаит эзгуликнинг ҳам табиати мураккаб, шаклу шамойиллари кўп. Бир камсаннинг дианда беғараз, бемишат из қолдирмоқ ҳам улуе инсоний фазилатдир. Қўнғидадаги бу порлоқ хотирот — ям-яшил олам киши уяризи кўркамлантиради, обод қилади. Тўлғамдаги жой оянган ахсарнинг ҳикояларида ёзувчи элибборчи эзгуликнинг ана шу кўрраларига қаратган.

Агзамов, Эркин. Голубой мир: Рассказы.

А 4702570200 — 88 7 — 84
М 352(04) — 84

Ўз 2

©Гафур Гулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти, 1984 й.

АНОЙИНИНГ ЖАЙДАРИ ОЛМАСИ

У ҳар йили худди бир пайтда — ердан қор кетиб, тен-так шамоллар эса бошлаган кўклам кунларида келарди: шамолларга кўшилиб, шамолдек тўполон билан кириб келарди. Тўсатдан. Елкасида, ҳа, кўлида эмас, елкасида, икки тарафига ҳам «Барнаул» деб ёзилган пачоқ чамадон, чап кўзини қисинқираганча қаршингда беўх-шов тиржайи-иб туради. Сўнг, чамадонини тош тўл-газилган тўрва мисол бир четга улоқтиради-да, кулочларини кенг ёзиб, болалигингни ёдга соладиган, болалигингдек шўх, болалигингдек беғам овозда ҳайқиради:

— Чантриморэ-э!

Сен эса уни кўрганинг заҳоти ғам босиб, ташвишга чўмасан: хайр энди, осуда кунларим! У ҳали шундай гала-ғовурга кўмиб юборадик! Бироқ, айни дамда, ҳар иккаланг учун қадрли, шартли бу ғалати таомилни бузишга ҳаққинг йўқ.

— Қаламакаторэ,— дейсан истар-истамас.— Яна келдингми? Яна ўқишгами?

— Сенгинанинг жонгинангга тегишга! — дейди у ва баттар ғашингни кўзгамоққидек белингдан маҳкам қучиб кўтаради, айлантиради.— Ҳа, жўрамдан-да, жўражонимдан-да!

Уйга кирилгач, эгасидек бетайин — кулфланса очилмайдиган, очилса кулфланмайдиган антика чамадон минг бир амал-тақал билан очилади. Хона кузаки олмаларнинг ҳидига бурканади. Бир ёғи қирмизи, бир

ёги хол-хол, бандининг туби кизил қумга тўлган олмалар; кўримсиз, жайдари олмалар. Болалигинг олмалари, болалигинг ҳидлари. Бошинг айланиб кетади. Кўп нарса бирдан эсингга тушади, энтикасан. Шу тобда уни кучоқлаб олгинг, «жўражон!» дегинг келади. Аммо, нимадир, бояги гашликми, ғурурми йўл бермайди, ижирганиб сўрайсан:

— Нимага келдинг, Рамазон? Барибир киролмайсан-ку?!

— Қирсам-чи? — дейди у яна чап кўзини қисинкираганча тиржайиб. — Қирсам-чи?

— Киролмайсан! Худога ҳам, бандасига ҳам аён!

— Майли, жўра, буям бир гап-да. Мана, сен ўқиясан-ку, бўлади-да менга шу. Кўй-э, манави олмаларга қарасанг-чи! Бунақаси Боғи Эрамда ҳам битмайди! — Сўнгра у чамадонини титкилаб, ўн қават дағал қоғозга ўралган алланимани чиқаради: — Мана бунини энанг бериб юборди, сузма-чакки. Чалоб қилиб ичсин, чаққоғи босилади, деди. Шаҳарлик кизларди кетидан югуравериб томоққиналари қақраб кетгандир болагинамининг, деди.

Чамадон, ўша маълум ва машҳур чамадон, тағин талай ҳийлаю ҳангома билан ёпилади. Бу чамадонни у ҳарбий хизматдан олиб келган эди. Келиши ҳам кизик бўлган. Худди ҳозиргидек тўсатдан пайдо бўлиб қолган. Хизмат қилган жойи — Барнаул ҳақида вайсайвериб кечаси билан уйқу бермаган. Ўша ерда туғилиб, ўша ерда ўсган каби гапирган гапи нукул: «Бизда, Барнаулда унақа, бизда, Барнаулда бунақа». Овозига оҳанг бериб, русча сўзлар кўшиб гапирганига нима дейсиз?! Энанг қотиб жеркиганингдан кейингина бир тиржайди-ю, яна азалги товуши билан — шангиллаб гапира бошлади. Эрталаб юзингга кўпик чапигганингда: «Э, салага, зелен!» дея устарани кўлингдан олиб, ҳарбийчасига ссоқол киришни кўрсатди; силлиқ бўлиб қолган ияк-чакакларингга чамадонидаги

аскарлик атиридан селиб қўйди.

Ушанда у — ҳарбий хизматдан қайтаётган одам — уч-тўрт кун бемалол Тошкентда юрган, бир оқшом дабдурустан: «Барнаулга кетаман!» деб туриб олган эди. «Эсинг жойидами, хизматни тугатган бўлсанг, Барнаулда нима бор сенга?!» «Э-э, уйга боргим келмаяпти. Бир хат олган эдим...» Аммо, қанақа хатлигини айтмаган, қийин-кистов билан, бўйнидан боғлагандек аранг жўнаган уйига. Энди ҳам ўқиш бахона ҳар келганида: «Бир ёқларга кетсаммикан, жўра?» деб қолади ўз-ўзидан маъюс тортиб. «Ҳа, тагин Барнаулми? — дейсан эсанг қотиб. — Худо урсин, миянг хато сеинг, Рамазон!» «Тўғри айтасан, жўра, хато. Нима қилай, ўша ёққа кетгим келаверади-да. Ай-й, сен тушунмайсан!»

...Рамазон чамадон қиррасига ўтириб олиб, «Кулоқ сол», дейди-да, шанғиллаганча гап бошлайди:

— Бойсундан гапирамиз! Тошкентда улоқиб юрган бойсунлик мусофирлар учун бериладиган эшиттиришимизни бошлаймиз! Она шахрингиз янгиликлари билан танишинг!

Ашур кал эскилик ёрқити сифатида носдан воз кечиб, замонавийликка интилиб сигаретга ўтибди. (Кошки фойдаси бўлса, телпакни ташлаб, шляца кийганида ҳам барибир ҳаммага маълум: боши ялтироқ — кал!) Узининг бобоси кўкнорнинг кайфида момоси билан гижиллашиб, аммасининг чорбоғига кўчиб кетибди (Мени бошқа нарса ўйлантиради. Уккағар бобонинг бир сандиқчаси бор. Бошининг остига қўйиб ётарди доим. Гап кўп-да унда. Олиб кетди! Ушандан умид катта эди.) Эсонбердиев, ўша гўддайган «Эсонбердиев-ҳукумат», Бойсун тарихидаги баттол милиса, истеъфога чиққач, Кўрғончадаги нафаси ўткир мулладан бир ой эскича сабоқ олиб, дастор ўраб кайтибди, ҳозир хатми қуръону чилёсингача усиз ўтмас эмиш (Бир кун худойига кетаётиб, бошида сал-

ла, кўлида асо, милисахона олдидан ўтганда ҳесть бериб юборибди)...

Рамазоннинг ҳаџгомаларини тингларкансан, Бойсун оралаб юргандек, ажабтовур одамлар тўдасига кириб қолгандек бўласан.

— Тур энди, кўча айланайлик,— дейди у «янгиликлар»ни айтиб тугатгач.— Сени би-ир лағмонга тўйдирай, тўрт тийинлик «думба-жигар» сомсадан еявериб, ошқозоннинг калла-пochaга тўлиб кетгандир. Менга кара, тўрт тийин-тўрт тийин йиғиб, шу сомсачига бир ҳайкал қўйсаларинг-чи, а? Маслаҳат-да буям. Бешёғочнинг ў-ўртасига! Татиган тузингга товон-да.

Рамазон туриш-турмуши билан шаҳарга ярашмайди, шаҳарга сиғмайди. Унга қўшилиб кўчага чиққани ҳам уяласан. Юрган йўлида лакалов қилиқлар қилиб, ҳаммани ўзига қаратиб, шанғиллаганча алланималарни вайсаб кетаверади. Луғати ҳам антиқа: трамвайни — «уч тийинлик» дейди, таксини — «пулютар», ресторани — «регистрон». Худо денг, йўлда суратхона учрама-син — тилла топган тентакдек кичқириб юборади у:

— Ана-а! Юр, жўражон, бир портретга тушайлик!

— Портретни нима қиласан?

— Эсдаликка-да. Бир куни катта одам бўлиб бурнинг кўтарилиб кетса, «мана, икковимиз жўра эдик», деб ўзингга кўрсатаман.

— Кўрсатсанг нима бўлади?

— Уялиб, бурнинг яна... жойига тушади.

— Гапни қаранг, бурним жойига тушар эмиш! — дейман уни эрмаклаб.— Хўш, қандай турмоқчилар суратда?

Рамазон кўчанинг ўртасида томоша ясаб, завқ билан тушунтира бошлайди:

— Сен ўтирасан, тўғрига қараб. Мен тепангда тик тураман, мана бундай. Унг қўлим сенинг елкангда, кўзим чап билагимдаги соатда бўлади. Икки жўра! Қалай, зўр-а?

— Кўйсанг-чи, — дейман, уйларининг тўрига осиглик — отаси қуролдош оғайниси билан худди шундай ҳолатда тушган сурат кўз олдимга келиб. — Бобонг замонидан қолган поза-ку бу!

— Бўлмаса, юр, сенинг фозангга тушамиз, жўражон, падрушка қилиб...

Рамазонга ҳаммаёқ — ўзиники, кўрган одами — аммаваччасидек синашта, дарров гап қўшиб, апоқчапоқ бўлиб олаверади. Ошхонада навбатга турганида дуч келган кимсага: «Хув жўра, анави жойни банд қилиб, чой-пой тайёрлаб туриг», дейиши ҳеч гап эмас. Муқаррар мўжарони кутганингда аҳвол бошқача бўлиб чиқади: ҳалиги киши бир зум Рамазонга бакраяди-ю, алланечук итоаткорлик билан бўш чойнак кидириб кетади. Рамазон ҳам қарздор бўлиб қолмайди: у қилади, бу қилади — ўша заҳоти унинг кўнглини олади. У хўжалик дўконига кириб бошоғриқ дори сўраши ҳам мумкин, хотиржам бўлинг — албатта толиб беришади. У кўпол қилиб сўрайди — унга мулойим жавоб қайтаришади.

Ана шундай бизнинг Рамазон! У бир гал ҳатто Тошнинг ҳам капалагини учирган!

Бешёғочда Тош дегани бўларди, безориларнинг безориси. Ростми, ёлғонми, «пичоклашиб, уч марта қамалган, тоғаси каттақонлардан, ўша қутқарган», дейишарди. Ўзи мароқ билан эслармиш: «Ҳи, шундоқ бўлган. Ҳазиллашиб қўйганмиз-де». Худо ҳам туркни билиб берган: калла тарвуздек, қорин — тарвузча, башара — қорсоннинг ўзи, сергўштликдан кўзлар кўринмайди, тилла тишлар доим томошага иршайиб туради. Каттаю кичик уни «ака» дейишга мажбур, ўзи эса ҳаммани, авжи келса, отаси тенгини ҳам сеписрайверади. Бир тўда «шогири» билан эртаю кеч кинотеатр олдида листа чақиб, ўтган-кетганини тергайди. Бориб етти букилиб кўришмасанг — кун йўқ. «Ҳи, ўкивоссанларми? — дейди, кўзи бошқа ёқда, кўкимтир ёзувли

биққи бармоқларининг учини чўзиб.— Маладес, ўқиларинг. Ўқиб бўлларинг-де, куённи расмини чизларинг».

Рамазон ана шунинг капалагини учирди. Кино-театр ёнидан ўтишда мен югургилаб бориб Тошга қўл узатдим. У: «Ҳи, ўқивоссанларми?» — деди-ю, тўрт-беш кадам нарида турган Рамазонга кўзи тушди.

— Ўвв, келмайсанми бундоқ?!

— Нима дейсан? — Рамазон, кафтида нос, оёқларини керганча бепарво гўдайиб турарди.— Гапинг бўлса, ўзинг ке!

«Ўлдинг, Рамазон, ҳозир дабдаланг чикади!»

Ажабо, Тош мен билан тезгина хайрлашди-да, унга хавфсизраб қарай-қарай зипиллаганча кинотеатрга кириб кетди. (Негадир бу сафар ёнида шериклари йўқ эди.) Тош, каллакесар Тош кўрқди! Умрида чумчуққа озор бермаган нимжонгина Рамазондан кўрқиб қочди! (У кейин бир куни мендан сўради: «Анுவ оғайнинг жа-а анака-ку, а, ким эди?» Лоқайдгина жавоб қилдим: «Э, ўзи шундай. Тўрт марта қамалиб чикқан-да. Ушанда ҳам қамокдан келаётган эди». Шундан сўнг Тош мен билан юзимга қараб, қуюқ сўрашадиган бўлди.)

Бу ҳақда Рамазонга гапирганимда у ростакамнга ажабланди:

— Нимасидан кўрқаман? Бешёғоч энасининг маҳрига тушганми?!

Ана шундай бизнинг Рамазон!

Малика иккимизга бошлаб оқ фотиҳа берган ҳам шу — Рамазон. Эндигина танишган, кино, театрларга катнаб юрган кезларимиз эди. «Юр, сенинг ҳам маданий савиянг ошсин», деб бир гал Рамазонни театрға эргаштириб бордим. Маданий савияси ошган-ошмаганини билмадиму югурди-елди — билет топиб бизни хурсанд қилди, танаффус маҳали шампану музқаймоқ уюштириб Маликанинг кўнглини топди. Аммо, бир вақт томдан тараша тушгандек, унга қараб салмоқ-

ланганча: «Кели-ин, энди-и бизнинг Бойсулар ҳам ёмон жой эмас», деб қолса бўладими! Хижолатдан музлаб кетдим. Малика жимгина кулимсираб кўйди. Театрдан кейин уйига кузатаётиб, Рамазоннинг кўполлиги учун узр сўраганимда, у: «Дўстларингиз ичида энг яхшиси шу экан», деди.

Бизнинг Рамазон ана шундай!

У ҳар йили ўқишга кирмоқчи бўлиб келади. Келгани билан қошки имтиҳонни ўйласа — каравотим остидаги, бурноғи йил ўзи ташлаб кетган дарсликларни бир-бир қўлига олади-ю, очиб ҳам кўрмай қайтиб жойига улоқтиради.

— Гурунгдан бер-э, жўражон! — дейди шанғиллаб.

— Рамазон, киролмаслигинг аниқ, яхшиси кет, — дейман жаҳлимни базўр ютиб. — Сен, сенки кирсанг, мен ташлаб кетаман ўқишини, худо урсин! Мактабда қандай ўқиганинг дунёга досто-ку!

— Ҳай, ҳай, мен кирмасам кирмайину, лекин сен унақа қила кўрма — Тошкент шоирсиз қолади-я! — дейди у қўлларини кўксига қўйган қўйи ясама тазарру билан. Кейин хиринглайди: — Алгебрадан «беш» олганим эсингдами?

Эсимда, Рамазон бир гал дарсда одатдэгидек «жавоб» берганида, яъни чурк этиб оғиз очмаганида девонафёзроқ математика муаллимимиз: «Ҳайдаров, бугун мен сизга «аъло» баҳо қўяман, шунча йил мактабда ўқиб армон билан кетманг-да», дея унга чиндан ҳам «беш» қўйган эди...

Рамазон тонг саҳарда — ҳали мен ширин тушлар кўриб ётган лайтда туриб, нонуштага Бешёғочдан «думба-жигар» сомса ва катик олиб келади. Сўнг радиони баланд қилиб қўйиб, чангитганча хонани супураркан, хунук, ёқимсиз товуш билан ҳамма кўшиққа бир хилда «жўр бўлади»:

Хуш қол энди-и, Зухрохоним,
Айро тушди бу жо-он сендан...

Нонуштадан кейин мен ўқишга жўнайман, Рамазон кўча айлангани чиқади. Гоҳо шу бўйи уч-тўрт кун бедарақ кетади. Бир кун дарсдан келсам — мушшайганча қотган нон кавшаб ўтирган бўлади.

— Қаёқда эдинг?

— Э, юрибмиз-да.

Сўнг, ўтириб-ўтириб Барнаулга жўнамоқчи бўлади, алдаб-сулдаб йўлдан қайтараман.

— Нима қилай бўлмаса, жўражон, айт?

— Уйга жўна.

— Қандай кетаман?

— Қандай кетардинг — билет оласану поездга чиқасан.

— Текин билет керак-да менга.

— Ис, пулинг кўп эди-ку?

— Энди йўқ-да, жўражон, нима қилай?

Кейинроқ эшитиб қоламан: Рамазон хамшаҳар студентларимиздан бир-иккитасини топиб, бор пулига ўшалар билан ялло қилган, уларга ош берган. Ошини еб бўлгач, мириқиб-мириқиб бу анойи-аҳмоқнинг устидан кулишган. Кўшилишиб ўзи ҳам кулган. Энди эса, йўлқирага пулни мендан ундирмоқчи!

«Ўқишга кираман!» дея керилиб келган азамат имтиҳон тугул, китобнинг ҳам юзини кўрмай, қандай пайдо бўлган бўлса шундай жўнаб қолади, тўсатдан.

— Акангнинг сафари кариди, жўражон!

— Кетганинг рост бўлсин! Энди келиб овора бўлиб юрма!

— Келаси баҳор кутаверасан!

Ана шундай бизнинг Рамазон!

Худо омадни ҳам ўлчаб, мисколлаб берар экан. У бир кетса... ҳаммаси кетар экан, Рамазонни қамал-

ган, деб Тошга мактаганимда фаришталар кафтларини кенг ёзиб, «Омин!» демокка шайланиб туришган экан: Рамазон қамалди!

Бу сафар ҳам у одатдагидек бир чамадон ва бир тўрхалта олма билан келган эди. Маликага ўзи отган тулки терисини совға қилди — бултурги ваъдаси. Бизникида икки кун турди-ю, ўзича бир балоларни валдирай-валдирай, чамадонини кўтариб аллақаёққа ғойиб бўлди. Орадан уч кунми, тўрт кун ўтгач, менга милициядан чақирув қоғози келди.

Рамазоннинг жўраси эканим — гўллим, соддалим башарамга битилган шекилли, терговчи — сарғишдан келган, кўккўз киши мени кутилмаган дағдаға билан қарши олди:

— Сизни қамокка оламиз, оғайни!

Кўз олдим қоронғилашиб кетди. Ишга кирганимга бир йил ҳам тўлгани йўқ, Малика билан тўйимиз ўтган ёзда бўлган, у ҳозир уйда ўтирибди — ўғилми, қизми кутяпмиз. Шундай бир пайтда... Нега? Нима сабабдан?

Терговчи сабабини айтди.

Бундан беш кун олдин Ҳайдаров Рамазон уч чамадон олмаю анор ва икки куту узум билан Новосибирск поездига чиқаётган маҳалда қўлга тушибди. («Жўра, бир Барнаулга бориб келай, деяпман. Томошага. Хизмат қилган жойларим, соғинибман».) Пастда улар икки киши экан, кунда эса тўсатдан биттаси ғойиб бўлиб қолибди. Дастлабки терговнинг кўрсатишича, қочган чайқовчи — инбони. Ўша мен эмишман!

— Қим айтди, ким? Ишотланг! — дея жойимдан туриб кетдим.

— Қим айтарди, шерингиз — Ҳайдаров!

Лаънати Рамазон! Ўзинг тушган чоҳга мени ҳам тортмоқчи бўлибсан-да? Номард, чайқовчи!

— Чақиринг! Юзлаштирасиз! — Шоша-пиша ёнимни кавлаб, хизмат гувоҳномамни терговчининг олдига

отдим: — Мана, кўринг!

Терговчи унга анчайин бир кўз ташлади-ю, кайтиб кўлимга тутқазди, синовчан тикилиб сўради:

— Оғайнингиз аввал ҳам чайқовчилик билан шуғулланармиди?

Шунда оғзимдан чиққан гап учун ўзимни ҳеч қачон кечирмасам керак:

— Шуғулланган бўлса бордир, мен қаёқдан билай? У оғайним эмас, шунчаки ҳамқишлоқ, ҳамшаҳармиз.

— Шунақами? У сизни оғайним, яқин оғайним, деди-ку?! Ҳозир олиб келсам, оғайним эмасан, деб юзига айта оласизми?

— ...

— Бўпти, сизга рухсат, — деди терговчи чақирув коғозига имзо чекиб бераркан, совуққина бир оҳангда. — Иложи бўлса, уйдагиларга хабар қилиб кўйсангиз — келаси жумада суд. Ха, шошманг. У сиз ҳақингизда ҳеч нима дегани йўқ. «Оғайним бўлади, икки кеча уйда ётдим», деди, холос.

Мен терговчига анкайиб қарадим.

Судга икки куй қолганда — нафталин ҳиди анкиб турган костюмга урушда олган медалларини тақиб Рамазоннинг отаси ва совхозда шофёрлик қиладиган акаси етиб келди.

Ота кўрган одамга нуқул бир гапни такрорлайди:

— Тўйдан қочиб келиб эди. Тоғасининг кизига кўнгли йўқми, тўйдан гап очдигиз — ўқишни баҳона қилиб, Тошкентга жўнайди. Армиядан қайтганидан бери шу аҳвол. У ёқда энаси оғир ётибди, «Улимнинг мавридгинасини кўрмай кетадиган бўлдим-да», деб чирқиллагани-чирқиллаган. Бозор бормоқ тугул оғзидагини эплаб ютолмайдиган боланинг бу ишени қаранг энди!

Тажангроқ аканинг баттар тажанглиги тутади:

— Шунингизни ўзи бошдан эркалатиб, юбордигиз-

да, ота! Оёғига кишан уриб бўлса ҳам тўйни бошлаш керак эди. Бу муттаҳамга нима етишмасдики, бизни бундай шарманда қилиб ўтирибди!

Ота туриб-туриб мендан полий кетади:

— А, жиянжон-а, сиз-ку ўқиган, эслирок эдингиз, жўрангизни йўлдан қайтармабсиз-да! Нима касофат урдик...

Рамазоннинг суди ҳам ўзига ўхшади — кип-қизил хангома! Судья — кўзойнак такқан, ўрта ёшлардаги барваста аёл — йигирма йил шу соҳада ишлаб, бундай антика судни ҳам, бунақа ғалати судланувчини ҳам кўрмаган бўлса керак. Бутун суд давомида у ишни ҳарчанд енгиллаштиришга ҳринмасин. (отанинг кўкрагидаги медаллар, онанинг оғир ётгани тўғрисидаги справкаю бошқа ижобий қоғозларнинг хизмати туфайли бўлса керак), айбланувчининг ўзи унга сари баттар чалкаштирар, чигаллаштирар эди. Рамазон ҳозир айбланувчидан кўра кўпроқ қизикчига, ўзини атай меровликка соладиган цирк масхарабозига ўхшарди. Сочи тап-тақир олинган, эғнида — ётган жойидаги аллакимнинг ола-була, ёқаси очик, бачкага кўйлаги, кўллари ни орқага қилгаича бурчақда аллансчук кулгили тарзда қўққайиб турибди. Гўё бу ерда бўлаётган гапларнинг унга сира алоқаси йўқ — тўпланганларни шунчаки кулдирши, мароклантириши лозим, холос. Саволни тушулмагандек кўзларини пирпиратиб, хонадаги йигирма чоғлик одамга бир-бир қараб чиқади, сўнг шифтга тикилган кўйи шундай бир гапни айтиб юборадикки, судья кўзойнагини кўлга олиб бақрайиб қолади, гоҳ елкасини қисади, гоҳ бошини чаңгаллайди. Бошқалар ҳам шундай. Рамазоннинг ўзи эса менга қараб хижолатомуз илжайиб кўяди. Тергов беравериш жонига текканми ёки бирга ётган тажрибали шерикларининг турли-туман йўл-йўриқлари гангитиб ташлаганми, хуллас, уни қандайдир жиш чалгани аниқ эди.

— Айбланувчи Ҳайдаров Рамазон, олдин ҳам шу

иш билан шуғулланганмисиз? — деб сўрайди судья.

— Мен, Ҳайдаров Рамазон, 1950 йили Бойсун районида турилиб эдим. Кейин...— дея тутулиб қолади.

— Айбланувчи Ҳайдаров, ҳеч ким сиздан тутилган йилингизни сўраётгани йўқ. Олдин ҳам чайқовчилик қилганмисиз, деяпман?

Кейин мактабни битириб, Совет Армияси сафида хизмат қилиб эдим. Кейин бўлсам...

— «Кейин, кейин»...— Судьянинг эвсаси қотди:— Ҳайдаров! Бу гапларнинг ҳаммаси мана — ишингизда ёзилган. Сиз бизга айтинг: аввал ҳам қилганмисиз шу ишни?

— Қанака ишни?

— Уфф! Чайқовчилик-да!

— Йў-ўқ... Э, қилганман, қилганман.

— Ия, дастлабки терговда: «Чайқовчилик билан шуғулланмаганман», деган экансиз-ку?

— Шуғулланмаганман-да ўзи.

— А, ҳозиргина нима дедингиз?

— Шуғулланмаганман, десам.. ишонасизми?

— Уфф... Айтинг-чи, шеригингиз ким эди?

— Шеригим, шеригим... билмайман... йўқ эди.

— Шунча юкни бир ўзингиз қандай кўтариб чиқдингиз поездга? Бирор киши ёрдам бергандир?

— Ҳеч ким ёрдам бергани йўқ, ўзимиз... э, ўзим! Нима, чамадон кўтариб юриш кийинми? Ичида тўрт-беш килогина олмаси бор эди, холос.

— Менга қаранг, Ҳайдаров, уч чамадон ва икки кути билан қўлга тушгансиз-ку? Қолганлари кимники эди бўлмаса?

— ...

— Демак, улар бошқа шахсга тегишли бўлган. Орган одамлари кузатаётганини сезиб, у сизга ташлаб қочган, шундайми? А, Ҳайдаров?

— Шундай... Э, йўқ-йўқ, меники эди, меники!

— Айбланувчи Ҳайдаров! Эсингизни йиғиб олинг.



- Lituz.com

Elektron kitoblar

**To'liq qismini Shu tugmani
bosish orqali sotib oling!**